

Véleményem szerint

**KERTÉSZ
KÁROLY**
a Tapolcai
Városi-Járási
Könyvtár
igazgatója

a városi könyvtárak dokumentumbázisa nagyobb lehetőségeket rejt magában, mint amennyit jelenleg erre alapozva szolgáltatásaikban olvasóiknak nyújtanak. Az ellentmondás többnyire a könyvtárak példányszám-gondjaiból, illetve a megcsontosodott használati szokásokból fakad. Az elmúlt évtized erőfeszítései ellenére a közművelődési könyvtári szolgálat aggasztóan sok esetben „ítéli” az érdeklődőket a dokumentumok helybeni használatára, azaz a könyvtár egyetlen példányban beszerzett kézikönyveit, folyóiratait, különnyomatait, kottáit, kéziratot tanulmányait stb. a vagyonvédelemre és – furcsa mód – az olvasók érdekeire hivatkozva otthoni használatra nem kölcsönzi. Ezzel a feltételezett olvasók valószínűsített igényeit mintegy kijátssza a valódi olvasók valódi igényei ellen. Az eredmény ismeretes: bosszankodó olvasók, bürokratikus kinövéseket emlegető, „betörtlen” érdeklődők, rosszabb esetben eltűnt folyóiratok, kitépelt oldalak a kézikönyvekben. . . Pedig a könyvtárosok csak a „szabályok” szerint jártak el! Csupán a prézens használatra figyelmeztető csík érvényének, a „Nem kölcsönözhető” feliratú bélyegző, az egyes gyűjteményrészek használatára vonatkozó tiltó rendelkezések követelményeinek szereztek érvényt!

E képtelen és mégis tipikusnak mondható helyzetben mindenkinek igaza van ugyan, mégis mindenki rosszul jár! Van-e mód az ellentmondás feloldására? Megoldható-e valamilyen módon, hogy a kecske (azaz a használható információkra éhes igénylő) is jóllakjon, meg a káposzta (az információhordozó dokumentum) is megmaradjon? Van-e olyan eszköz,

amelynek segítségével a könyvtár és használója egyaránt céljához érhet? Van! Mindez megoldható, ha a városi könyvtárak is lehetőséget kapnak a modern gyorsmásoló berendezések működtetésére. Az ilyen készülékkel rendelkező megyei könyvtárak, vállalati szakkönyvtárak gyakorlata bizonyítja, hogy e technikai eszköz célirányos üzemeltetése eredményekhez vezethet. Az utóbbi négy-öt évben, különösen a központosított ellátó rendszert működtető intézményekben létrejött az a dokumentumbázis, amelyre már gazdaságosan alapozható a szervezett másolatszolgáltatás. Másfelől kialakult az információkat másolatban is igénylők nagyrészt fizetőképes, szélesedő tábora. „Csak” a technikai feltétel hiányzik! Látogatóinkkal együtt remélem, nem sokáig.

Becslések szerint a középfokú ellátást nyújtó könyvtárak állományában a tényleges szakirodalmi információkat hordozó dokumentumok 60–70 százaléka egyetlen példányban található meg. A lehetséges használók száma viszont ennek sokszorososa! . . . Márpedig tényleges használóvá csak néhányan lehetnek mindaddig, amíg a dokumentumok, azok bizonyos részletei, vagy az éppen szükséges információk nem válnak másolás útján terjeszthetővé. Nem valódi ellenérv, hogy a másolatszolgáltatás jelentékeny többletkiadást igényel, hiszen ez többnyire térítéses szolgáltatásként szinte önfenntartóvá válhatna. Ráadásul ha számításba vesszük az ellátórendszerekben így megtakarítható példányszámokat, az összehangolt folyóirat-előfizetésekkel elérhető nagyobb választékot és az információáramlás igények szerinti irányítását, akkor joggal mondhatjuk: ennél biztosabban megtérülő beruházás alig akad! Ma már a könyvtárközi kölcsönzés postai költsége is a legtöbb esetben több mint a legszükségesebb információkat tartalmazó néhány oldal másolására fordított összeg.

Mostanában sokat beszélünk a belső tartalékok mozgósításának szükségességéről. Ehhez kell eszközeinket és módszereinket is igazítanunk. Mielőbb el kell tehát látni gyorsmásológéppel a városi könyvtárakat és az ellátóközpontokat. Aligha csupán az én véleményem szerint.